

ОСНОВИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ

Анотація

У статті проведено аналіз методологічних і теоретичних основ компетентнісного підходу. Подано структуру й класифікацію компетентностей вчителя інформатики.

Ключові слова: компетентність, компетенція, компетентнісний підхід.

Побудові сучасної конкурентоспроможної економіки та підвищенню рівня та якості життя населення України сприятиме впровадження сучасних та перспективних інформаційних комп'ютерних технологій в усі сфери життєдіяльності країни та її населення. Насамперед це стосується освіти, а особливо, загальноосвітніх шкіл, адже саме тут даються основи оволодіння цими технологіями, показується стрімкий розвиток комп'ютерної техніки, інформаційних комунікацій, продуктів та послуг, ефективність інформаційної взаємодії людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів, збільшення ролі інформації і знань у житті суспільства.

Проте ситуація з упровадженням перспективних ІКТ в загальноосвітніх закладах залишається досить складною. Так за даними організації «Світовий економічний форум» станом на 15 жовтня 2004 р. по Україні:

- оснащено сучасними навчально-комп'ютерними комплексами приблизно 43% закладів (найнижчі показники в Тернопільській та Івано-Франківській областях – 28%; високі показники – м. Севастополь (96%) та м. Київ (100%);
- кількість учнів 7–11 класів на один комп'ютер складає близько 38% (так в Одеській (64%), Чернівецькій (52%), Харківській (52%), Кіровоградській (51%) областях, а також в Автономній Республіці Крим (52%) даний показник досить високий, проте в Рівненській (22%), Сумській областях (26%) та м. Києві (27%) цілком задовільний);
- підключення до мережі Internet загальноосвітніх навчальних закладів наближається до 15% (критична ситуація в Кіровоградській (3,5%) Одеській (4%), Тернопільській (5%), найкраща ситуація в м. Києві (74%) та м. Севастополь (44%));
- рівень комп'ютерної грамотності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів становить 22% (у Львівській (6%), Тернопільській (11%) – низький, проте у Рівненській області (72%) – високий);
- кількість комп'ютерів на 100 учнів становить лише 1,3% (порівняно з іншими країнами – Японія (82%), США (76%), Німеччина (52%), Франція (38%), Польща (14,6%), Росія (10,4%), Латвія (5,1%) – даний показник досить низький);
- у рейтингу ефективності використання інформаційних та телекомунікаційних технологій серед 104 країн світу Україна посідає лише 82 місце [31].

Вихід із цієї ситуації пропонується в низці нормативно-правових документів, насамперед в Державній програмі «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006–2010 рр.

Досить важливим завданням в умовах сучасного суспільства є навчити учнів загальноосвітніх шкіл користуватися сучасними інформаційними технологіями; для них комп'ютерна техніка повинна стати звичним засобом не лише для розв'язання різноманітних завдань у сфері навчальної діяльності, а й засобом підготовки до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, у тому числі й суспільстві знань; засобом формування у молодого покоління умінь самостійного навчання, а також уникати принципів енциклопедизму на користь розвитку критичного підходу до навчального матеріалу і навчання в цілому; засобом формування креативного мислення і цілісного уявлення про навколишній світ. Досягнення цих цілей на сьогоднішній день неможливе без інформатизації освіти та впровадження компетентнісного підходу на всіх щаблях освіти [22, с.1].

Компетентнісний підхід визнаний базовою ідеєю реформування освіти у країнах Європейського союзу і розглядається як стрижнева конструктивна ідея неперервної (пожиттєвої) освіти [11, с. 10].

Методологічним та теоретичним аспектам компетентнісного підходу присвятили свої дослідження багато науковців і практиків: І. І. Бабин, В. І. Байденко, Н. М. Бібік, Б. Блум, І. Г. Галяміна, Ж. Делор, О. А. Дубасенюк, І. А. Зімня, І. А. Зязюн, П. Згага, Є. А. Клімов, В. А. Козирев, Н. В. Кузьміна, Я. І. Кузьмін, Л. Л. Любімов, М. В. Ларіонова, В. А. Кушнір, В. В. Тихомиров, Т. П. Петухова, Л. П. Пуховська, Н. Ф. Радіонова, А. А. Реан, В. А. Сухомлин, В. Хутмакер, А. В. Хуторський та ін. Ці вчені вважають, що сьогодні педагогічний навчальний заклад повинен готувати компетентного спеціаліста, здатного продуктивно вирішувати навчальні і виховні завдання, які спрямовані на формування особистості іншої людини. Саме компетентність розкриває міру включення до активної дії, здатність ефективно розв'язувати проблемну життєву ситуацію, мобілізувати при цьому знання, досвід, цінність, уміння [12, с. 103].

Незважаючи на те, що проблемі формування професійних компетентностей учителів присвячено цілу низку досліджень, вони потребують додаткового вивчення, зокрема, уточнення цілей, змісту та методів їх розвитку залежно від отриманої спеціальності, досвіду роботи та умов реалізації компетентностей.

Метою статті є аналіз методологічних і теоретичних основ компетентнісного підходу.

У діяльності Інституту з інформаційних технологій в освіті при ЮНЕСКО вагомий акцент ставиться на вирішення питань підготовки та професійного розвитку вчителів інформатики.

У матеріалі ПТО ЮНЕСКО «Elementary ICT Curriculum for Teacher Training» [29] вказані вимоги до компетентності вчителя інформатики і розроблений експертами ПТО ЮНЕСКО перелік відповідних компетенцій, якими повинен володіти вчитель і які повинні відбиватися у програмах підготовки майбутніх учителів.

Отже, залежно від тлумачення та взаємозалежності понять «компетентний», «компетентність» і «компетенція» встановлюється і зміст самого компетентнісного підходу. Тож аналіз цих понять почнемо насамперед з їх лінгвістичного тлумачення (табл. 1).

Таблиця 1

Назва словника	Лінгвістичне тлумачення понять		
	Тлумачення понять		
	«компетентний»	«компетентність»	«компетенція»

Тлумачний словник російської мови Володимира Даля	Такий, що може мати право судити про щось, визнаний [8]		
Великий тлумачний словник української мови	Такий працівник, який має достатні знання у якій-небудь галузі, який з чим-небудь добре обізнаний, тямущий, який володіє знаннями, кваліфікований, має певні повноваження, повноправний, повновладний [5]		
Тлумачний словник російської мови С. І. Ожегова	1) той, що володіє компетенцією; 2) знаючий, обізнаний, авторитетний у деякій галузі [15]		1) коло чітх-небудь повноважень, прав; 2) коло питань, у яких хтось добре обізнаний) [15]
Новий словник російської мови Т. Ф. Єфремової	Такий, що володіє ґрунтовними знаннями, добре обізнаний в певній галузі, знаючий; оснований на знанні справи, досвіді [10]		1) галузь знань, коло питань, в яких хто-небудь добре обізнаний; 2) коло повноважень, прав якогось органу або посадової особи [10]
Словник іншомовних слів (Під ред. С. І. Мазніченка)	(Від лат. competens – належний, відповідний) 1) досвідчений у певній галузі, в якомусь питанні; 2) повноважний, повноправний у розв'язанні якоїсь справи [20]		(Від лат. competencia competo – взаємно прагну; відповідаю, підходжу) це коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи, коло питань, у яких дана особа має повноваження, знання, досвід [20]
Український радянський енциклопедичний словник			(Від лат. competo – добиваюсь, відповідаю, підходжу); 1) коло повноважень, представлених законом, установою або іншим актом конкретному органу або посадовій особі; 2) знання, досвід у тій або іншій галузі [24]
Бізнес-словник		Знання, досвід, освіта в певній галузі діяльності [26]	Коло повноважень, право прийняття рішень державного органу, посадової особи, що обумовлена законами, нормативними актами, інструкціями [26]
Юридичний словник	Знаючий, обізнаний, авторитетний у якійсь галузі [27]		1) коло питань, у яких хто-небудь добре обізнаний; 2) коло чітхось повноважень, прав [27]
Економічний словник	Той, що володіє знаннями, обізнаний у певній області, повноправний, повноважений вирішувати, робити що-небудь [4]	1) володіння компетенцією; 2) володіння знаннями, що дозволяють судити про що-небудь; 3) коло повноважень якоїсь установи або особи, коло питань, у яких дана	

		особа володіє знаннями і досвідом [4]	
Фінансовий словник	1) обізнаний, що є спеціалістом у якомусь питанні; 2) той, що володіє компетенцією [3]	1) коло повноважень керуючого органу, посадової особи, коло питань, по яким вони володіють правом прийняття рішень; 2) знання, досвід у тій або іншій галузі [3]	
Словник «Економіка і право»			Сукупність повноважень, прав і обов'язків державного органу, посадової особи, органу суспільної організації [28]
Словник методичних термінів			Сукупність знань, навичок, умінь, сформованих у процесі навчання тій чи іншій дисципліні, а також здатність до виконання певної діяльності. Професійна компетенція – здатність викладача до успішної професійної діяльності [19]
Служба тематичних словників glossary.ru			Сукупність повноважень, прав і обов'язків державного органу, посадової особи, органу громадської організації Компетенція спеціаліста – єдність знань, професійного досвіду, здатності діяти і навичок поведінки індивіда, обумовлених заданою ситуацією, її метою і посадою індивіда [21]
Психологічний словник			Коло проблем, сфера діяльності, у якій дана людина повинна володіти знаннями, досвідом; сукупність повноважень, прав та обов'язків посадової особи, керівника суспільної організації; управління персоналом полягає в управлінні процесом набуття, стимулювання і розвитку компетенцій персоналу організації [21]
Оксфордський російський словник		Достатні вміння, адекватна кваліфікація [32, с. 725]	
Merriam Вебстер – Словник Колегіуму	Той, що має необхідну чи адекватну здатність діяти, розвиватись особливим шляхом [30, с. 235]	Якість, стан [30, с. 235]	
		Здатність діяти,	

Словник Лонгмен сучасної англійської, посібник М. П. Садкера, Д. Садкера «Вчителі, школа та суспільство»	відповідати певним стандартам, виявляти окремі навички, демонструвати спеціальний рівень знання [31, с. 613]
--	--

Отже, практично всі укладачі словників проводять розмежування категорій «компетентність» і «компетенція»; поняття ж «компетентний» випливає безпосередньо з «компетенції». Визначення поняття «компетентності» подібні, натомість як для «компетенції» не існує єдиного тлумачення. Компетенцію визначають як знання й уміння у визначених галузях науки, культури, техніки; а компетентність – як реальну демонстрацію цих знань і відповідних умінь у конкретній роботі [1, с. 158].

Над визначенням єдиного трактування поняття компетентність працювали В. І. Местечкін, В. С. Безрукова, В. А. Дьомін, Ю. М. Жуков, Л. А. Петровська, І. М. Кондаков, В. І. Местечкін, Р. В. Чурбаєв, С. Е. Шишов, І. Н. Агапов, Дж. Куллахан, Г. Халаш, Ж. Перре та ін. (табл. 2)

Таблиця 2

Трактування поняття «компетентність»

Автор	Трактування поняття «компетентність»
Безрукова В. С.	Володіння знаннями й уміннями, що дозволяють висловлювати професійно грамотні судження, оцінки, думки [2, с. 198]
Дьомін В. А.	Рівень умінь особистості, що відбиває ступінь відповідності визначеній компетенції і що дозволяє діяти конструктивно в соціальних умовах, які змінюються [9, с. 35]
Жуков Ю. М., Петровська Л. А.	Багатогранне утворення з елементами когнітивного, експресивного і інтерактивного характеру; це складна єдина система внутрішніх психологічних складових і властивостей спеціаліста, що включають в себе знання та уміння. Компетентність включає в себе такі характеристики, як інтегральна відповідність особистості задачам, що розв'язуються; результативність і успіх у проблемних ситуаціях [14, с. 82–88]
Кондаков І. М.	Найвищий рівень майстерності не стільки у розумінні виконання, скільки в розумінні організації і системного розуміння всіх проблем, пов'язаних з діяльністю, уміння поставити задачі і здатність організувати розв'язання конкретних проблем, що відносяться до виду діяльності, у якій даний спеціаліст є компетентним [18, с. 61]
Местечкін В. І.	Достатня міра, ступінь якості компетенції, які повинні реалізуватись через кваліфікацію у конкретній професії [18, с. 63]
Чурбаєв Р. В.	Здатність особистості до діяльності із знаннями справи, яка складається з глибокого розуміння суті виконуваних задач і розв'язуваних проблем: знання досвіду, що є в даній галузі, активного оволодіння його кращими досягненнями; уміння вибирати засоби дії, адекватні конкретним обставинам місця і часу; почуття відповідальності за досягнуті результати [18, с. 62]
Шишов С. Е. і Агапов І. Н.	Загальна здатність і готовність особистості до діяльності, що ґрунтується на знаннях і досвіді, які придбані завдяки навчання, орієнтовані на самостійну участь особистості в учбово-пізнавальному процесі, а також спрямовані на її успішне включення в трудову діяльність [25, с. 8–19]
Ірландський учений-педагог Дж. Куллахан	Загальні здатності, що базуються на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, які особистість розвинула шляхом освіти та практики [11, с. 143]
Угорський педагог Г. Халаш	Включає в себе широкий спектр соціальних, комунікативних умінь, базованих на знаннях, досвіді, цінностях, які були отримані у процесі навчання; це поняття акцентує «реальну здатність застосування знань» [11, с. 143]
Французький педагог Ж. Перре	Навички й уміння, які можуть використовуватися в різних ситуаціях і контекстах, причому основним є вміння опанувати нові ситуації; взаємозв'язок між навичками, уміннями, ситуативною діяльністю та особистістю [11, с. 144]

Спільним у визначеннях дослідників поняття «компетентність» є розуміння її як здатності індивіда справлятися з усілякими задачами, як сукупність знань, умінь і навичок, що необхідні для виконання конкретної роботи; як певні стратегії для реалізації творчого потенціалу особистості. Злагоджена взаємодія цієї безлічі окремих аспектів приводить нас до комплексного розуміння компетентності, що виявляється у контексті умов і вимог, як зовнішніх, так і внутрішніх [13, с. 56].

Бути компетентним – значить уміти мобілізувати в даній ситуації набуті знання і досвід. Під час обговорення компетентності увага звертається на конкретні ситуації, у яких вони проявляються. Є смисл говорити про компетентність лише тоді, коли вона проявляється в якій-небудь ситуації; нереалізована компетентність, будучи потенцією, не є компетентністю (М. В. Рижаків). Компетентність не може бути ізольована від конкретних умов її реалізації. Вона органічно пов'язує одночасну мобілізацію знань, умінь і способів поведінки, спрямовані на умови конкретної діяльності [11, с. 142].

Отже, компетентність – це специфічна здатність особистості, що дає змогу ефективно розв'язувати проблеми, які виникають в реальних життєвих ситуаціях. Людина повинна мати певні знання – інструменти, особливі способи мислення й життєві навички. Вищі рівні компетентності передбачають ініціативу, організаторські здібності, здатність оцінювати наслідки своїх дій. Однак природа компетентності така, що оптимальні результати в розв'язанні проблем можливі лише за умови глибокої особистої зацікавленості людини [11, с. 143].

Розвиток компетентності зводиться до того, що людина може моделювати й оцінювати наслідки своїх дій завчасно і на тривалу перспективу. Це дає їй змогу здійснити перехід від зовнішньої оцінки до визначення «внутрішніх стандартів» оцінки себе, своїх планів, життєвих ситуацій та інших людей [11, с. 143].

Поняття ж професійної компетентності визначається через низку вимог, які вносяться до обов'язкового розв'язання професійних питань і задач, що спираються на базу кваліфікацію спеціаліста, яка може бути розширена або ускладнена залежно від когнітивного, системно-діяльнісного і особистісно-орієнтованого підходу (цілей, задач, структури, способів та інших елементів професійної діяльності персоніфікованої особистості) [18, с. 64].

Над проблемою визначення загальної структури і класифікації професійних компетентностей працювали В. А. Сухомлін, Б. Блум, В. І. Байденко, Н. В. Морзе, М. І. Жалдак та ін. Вагомим внеском у вирішення цієї проблеми є монографія О. М. Спіріна [23, с. 201–226], де запропоновано загальну структуру й орієнтовну класифікацію компетентностей вчителя інформатики, основні складові якої визначено за моделями, що базуються на параметрах особистості та на виконанні професійної діяльності.

На основі проведеного аналізу можна подати структуру й класифікацію компетентностей вчителя інформатики у вигляді схеми (рис. 1).

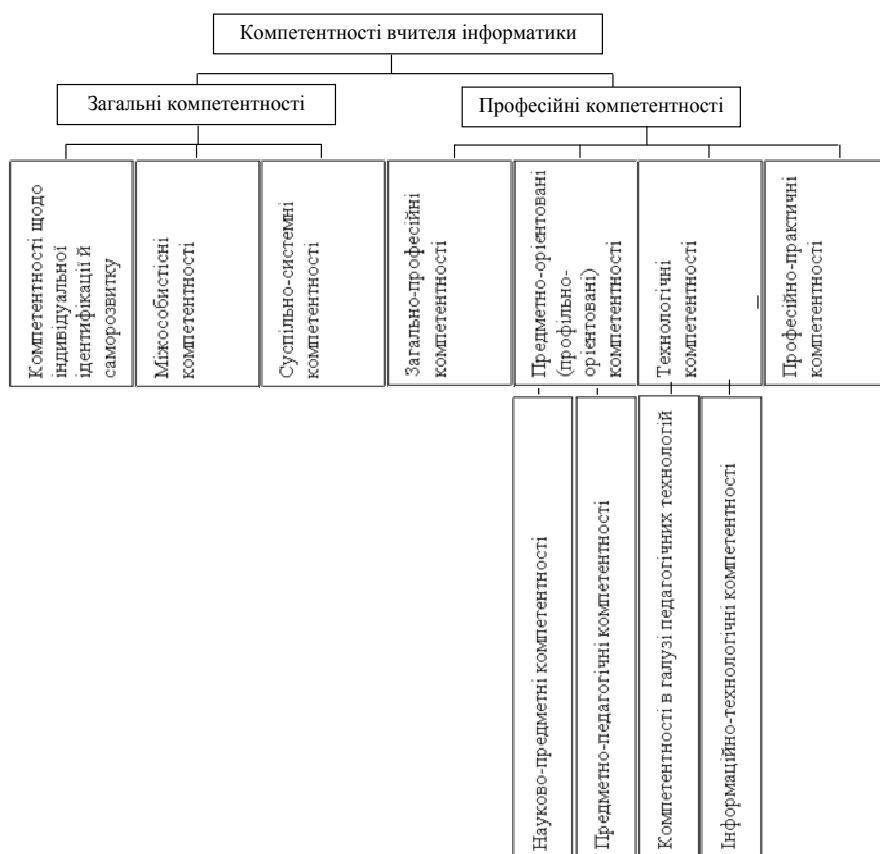

Рис. 1. Структура й класифікація компетентностей вчителя інформатики

Загальна компетентність – це здатність до аналізу та синтезу, загальні знання, здатність до самостійного навчання, співпраці та комунікації, цілеспрямованість, лідерські риси, організованість і здатність до планування тощо – це ті здібності, які «необхідні у будь-яких ситуаціях, не лише тих, що пов'язані з певною галуззю. Крім того, більшість з них можна розвинути або знищити відповідним або невідповідним навчальним методом чи у певному форматі» [16, с. 64].

В основу загальної компетентності насамперед мають бути покладені вимоги до освіти, що визначають здатність людини жити в суспільстві – загальні ключові компетенції. Ключові компетенції є найбільш загальним й широким визнанням адекватного прояву соціального життя людини в сучасному суспільстві. Вони є за своєю суттю соціальними, відображаючи особливості взаємодії, спілкування, застосування інформаційних технологій [17, с. 4].

Спеціальна (предметна) компетентність часто розуміється:

- як здатність заробляти собі на життя шляхом професійної діяльності, що може здійснюватися в режимі самозайнятості, найманої праці або підприємницької діяльності;
- як здатність людини виконувати професійні функції в певній галузі із спеціальними вимогами, які формуються насамперед у рамках професійних співтовариств з огляду на потреби практики і доводяться до відома тих, хто орієнтує на ці вимоги зміст освіти [7, с. 169].
- загальнопрофесійні компетентності – компетентності, спільні для всіх профілів підготовки вчителів. Тобто загальні професійно-педагогічні компетентності, якими повинен володіти кожен учитель середньої загальноосвітньої школи для «побудови» та здійснення власної професійної діяльності в контексті вимог до системи середньої освіти на певному етапі її розвитку.

Предметно-орієнтовані компетентності відображають специфіку профільної професійної діяльності вчителя з навчання учнів певного предмета. Для вчителя інформатики необхідно визначити компетентності, які безпосередньо пов'язані з фахом і обов'язково охоплюють усі актуальні змістові лінії шкільного предмету «Інформатика».

- у технологічних компетентностях вчителя інформатики доцільно виділити дві групи: компетентності в галузі базових технологій –

володіння принциповими фаховими технологіями, які для вчителя інформатики ми розуміємо як педагогічні технології (насамперед – це загальні методичні вміння вчителя інформатики);

- інформаційно-технологічні компетентності, якими визначаються обов'язкові результати навчання новітніх інформаційних технологій та методик їх застосування в навчальному процесі.

Технологічною компетентністю повинен володіти кожен учитель, незалежно від профілю підготовки, а набір базових технологій становить основу сучасного інструментарію та професійної діяльності в галузі педагогічної освіти.

Професійно-практичні компетентності слід розуміти як компетентність, якою повинен володіти вчитель з позиції роботодавця. Дані компетентності визначають ступінь готовності вчителя виконувати конкретні практичні роботи [23, с. 213–214].

Подана загальна структура та класифікація компетентностей може бути використана під час складання програм для підвищення освітньо-кваліфікаційних рівнів вчителів.

Джон Равен, видатний фахівець у галузі дослідження та моделювання компетентностей, у своїй роботі вказує: «Будь-який крок у напрямі до ефективної освіти, тобто до навчання, спрямованого на розвиток компетентності, спричиняє значну зміну ролі вчителя. Ця зміна передбачає перехід від концепції викладання як передачі повідомлень до концепції викладання як сприяння розвитку. ... Перехід до справжньої освіти включає несподівані для багатьох зміни в уявленнях про природу суспільного розподілу і шляхи управління ним, несподівані зміни в ролі вчителя і нові уявлення про компетентність учителів» [11, с. 230].

Отже, роль знання в діяльності вчителя залишається основною. Тому вчитель повинен насамперед володіти глибокими знаннями з дисципліни, яку викладає, а також орієнтуватися в інших галузях науки, які певним чином стосуються його предмету. Проте в сучасну епоху високих технологій знання старіють і відповідно оновлюються досить швидко, тому вчитель повинен критично підходити до здобутих знань, уміти практично застосувати їх та методично подавати. Перед викладом матеріалу слід насамперед чітко з'ясувати, які компетентності потребуватиме суспільство в тій чи іншій галузі через 10 років, і потім подати у своєму матеріалі модель їх трансформації, на основі чого й заснований компетентнісний підхід.

Інформатика як шкільний предмет, що з'явився порівняно недавно, із самого початку орієнтований на форми, методи роботи, притаманні компетентнісному підходу [6, с. 3].

Тому предметно-орієнтовані або профільно-орієнтовані компетентності містять такі вимоги до вчителя інформатики:

а) науково-предметні компетентності:

- володіти базовими знаннями в галузі математичних наук та вміти правильно вибирати математичні методи для розв'язування наукових і прикладних задач з інформатики;
- уміти логічно і послідовно подавати засвоєні знання теоретичних, алгоритмічних основ інформатики та історії її розвитку;
- володіти знаннями основ інформаційних систем (архітектура, апаратне і програмне забезпечення ЕОМ, локальні та глобальні комп'ютерні мережі, мультимедія тощо);
- уміти розв'язувати типові прикладні математичні, статистичні й соціально-економічні задачі, ефективно використовуючи сучасне системне (операційні системи; системи процедурного, функціонального, логічного, об'єктно-орієнтованого програмування, мови Інтернет-публікацій; сервісні програми) та прикладне (загальне і спеціальне) програмне забезпечення ЕОМ;
- бути здатним проектувати, конструювати й удосконалювати окремі компоненти існуючих інформаційних систем (бази даних, інтелектуальні, інформаційно-пошукові, автоматизовані управляючі системи) та елементи технологічних процедур (алгоритмів) обробки інформації;
- знати вимоги та дотримуватись обов'язкових процедур з гігієни і техніки безпеки під час роботи з апаратним, програмним забезпеченням інформаційно-комунікаційних систем;
- мати уявлення про інформаційну безпеку і вміти здійснювати елементарний захист інформації на електронних носіях;
- уміти самостійно здійснювати пошук та аналіз відомостей у контексті розвитку предметної галузі інформатики;

б) предметно-педагогічні компетентності:

- мати уявлення про основні концепції, перспективні тенденції та новачі в навчанні інформатики учнів середніх шкіл України, близького та далекого зарубіжжя;
- розуміти різні змістові лінії шкільного курсу інформатики, знати всі існуючі державні навчальні програми з інформатики для класів різного профілю;
- бути готовим до проведення гурткової, факультативної та науково-дослідної роботи учнів з інформатики й ІКТ;
- бути готовим надавати консультації колегам, учням, батькам з питань використання поширених та впровадження новітніх ІКТ;
- бути здатним до проведення аналізу стану, визначення потреб й оцінювання можливості інформатизації середнього закладу освіти [23, с. 221–222].

Отже, для того, щоб учитель був здатним спрямувати процес навчання на формування певних компетентностей, він насамперед повинен володіти предметно-орієнтованими компетентностями, постійно розвивати їх, варіювати зміст завдання, форми та методи роботи на окремих уроках.

Саме тому в даній статті проведено аналіз, досліджено стан та рівень вивченості методологічних і теоретичних основ компетентнісного підходу, на основі чого подано структуру й класифікацію компетентностей вчителя інформатики, яка може бути використана у процесі складання програм для підвищення освітньо-кваліфікаційних рівнів вчителів.

Однією із форм впровадження компетентнісного підходу є розвиток освіти на принципах відкритості та неперервності, концепції яких надають велику увагу місцю і ролі дистанційного навчання. Тому проблема розвитку компетентностей учителів в умовах дистанційного навчання потребує додаткового дослідження.

Список використаних джерел

1. *Архангельский С. И.* Лекции по теории обучения в высшей школе / Архангельский С. И. – М.: Высшая школа, 1974. – 384 с.

2. Безрукова В. С. Словарь нового педагогического мышления/ Безрукова В.С.– Екатеринбург: Альтернативная педагогика, 1996. – 96 с.
3. *Благодатин А. А.* Финансовый словарь / Благодатин А. А., Лозовский М. Ш., Райзберг Б. А. – М.: Инфра-М, 1999. – 140 с.
4. Большой экономический словарь /Под ред. А. Н. Азрилияна. – [2-е изд.], доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики, 1997. – 864 с.
5. Великий тлумачний словник української мови / [Укл. В. Т. Бусел] – К.; Ірпінь: Перун, 2003. – 925 с.
6. Всеукраїнське видання для вчителів інформатики «Інформатика», №3 (435), січень 2008. – С. 3–7.
7. *Гребнев Л. С.* Общество, учебные заведения, академические свободы (образование в России: грань тысячелетий) / Гребнев Л. С. // Мир России. – 2001.– №4. – С. 162–178.– Режим доступа: http://www.hse.ru/journals/wrldross/vol01_4/Grebnev1.htm.
8. *Даль В. И.* Толковый словарь живого русского языка: в 4т./ Даль В. И.– М.: ТЕРРА, 1995. – Т. 3. – 470 с.
9. *Демин В. А.* Профессиональная компетентность специалиста: понятия и виды / Демин В. А. // Мониторинг образовательного процесса.– 2000. – № 4. – С. 35.
10. *Ефремова Т. Ф.* Новый словарь русского языка. Толково-образовательный: в 2 т. Ефремова Т. Ф. – М.: Русский язык, 2001. – 675 с.
11. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: Науково-методичний посібник/ [ред. І.Г. Єрмакова]. – Запоріжжя: ЦентрІон, 2005. – 640 с.
12. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник / [Ред. Сохань Л. В., Єрмакова І. Г., Несен Г.М.]. – К.: Богдана, 2003. – 520 с.
13. *Кузьмина Н. В.* Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения / Кузьмина Н.В. – М.: Высшая школа, 1989.– 167 с.
14. *Маркова А. К.* Психологический анализ профессиональных компетентностей учителя / Маркова А. К. // Советская педагогика.– 1990. – №8. – С. 82–88.
15. *Ожегов С. И.* Толковый словарь русского языка / Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. – М.: Азбуковик, 1999. – 944 с.
16. Освітні структури, результати навчання, навчальне навантаження і обчислення кредитів за Європейською системою взаємозарахування кредитів // Мат. наук.-практичного семінару «Кредитно-модульна система підготовки фахівців у контексті Булонської декларації», м. Львів, 21–23 листопада 2003 р. / МОН України; Нац. ун-т «Львівська політехніка». – Львів, 2003.– С. 58–72.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/r_coll.doc.
17. Проектирование образовательных стандартов на основе компетентного подхода и кредитно-модульной системы зачетных единиц / [ред. Е. И. Моисеева и В. В. Тихомирова]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.academy.fsb.ru/icccs/1251/v_01.doc, 20.07.2006 р.
18. *Сисоєва С. О.* Інформаційна компетентність фахівця: теорія та практика формування. Навчально-методичний посібник/ Сисоєва С. О., Баловсяк Н. В.– Чернівці: Технодрук, 2006. – 208 с.
19. Словник іншомовних слів / [Ред. Є. І. Мазніченка]. – К.: Наукова думка, 2000. – 426 с.
20. *Смирнова-Трибульська Є. М.* Теоретико-методичні основи формування інформативних компетентностей вчителів природничих дисциплін у галузі дистанційного навчання: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.02 "Теорія і методика навчання (інформатика)" / Є. М. Смирнова-Трибульська ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2008. – 44 с.
21. *Спірін О. М.* Теоретичні методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів інформатики за кредитно-модульною системою: Монографія/ Спірін О. М. [Наук. ред. акад. М. І. Жалдака]. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 300 с.
22. Український радянський енциклопедичний словник: в 3-х т./ [Редкол. М. Бажан (гол. ред.) та ін.]. – К.: Видавництво АК УРСР, 1967. – Т. 2. – 856 с.
23. *Шишов С. Е.* Компетентностный подход к образованию как необходимость/ Шишов С. Е., Агапов И. Н. // Мир образования – образование в мире. – 2001. – №4.– С. 8– 19.
24. Экономика и бизнес. Словарь-справочник // [ред. Уолла Н., Маркузе Я., Лайнза Б., Марнина Б.]. – Москва: Фаир-Пресс, 1999. – 624 с.
25. Экономика и право. Энциклопедический словарь// [Ред. Шестакова А.В.]. – Москва: Дашков, 2000. – 568 с.
26. Энциклопедия профессионального образования: В 3 т./ [Ред. С.Я. Батышева]. – М.: Ассоциация «Профессиональное образование», 1999. – Т. 2. – 488 с.
27. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания языков)/ [Ред. Э.Г. Азимов, А.И. Щукин]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovari.gramota.ru>.
28. Служба тематичних словників glossary.ru. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.glossary.ru>.
29. Elementary ICT Curriculum for Teacher Training. Moscow: Unesco Institute for Information Technologies in Education, 2002.
30. Merriam-Webster's-Collegiate Dictionary / Springfield, Massachusetts: Merriam-Webster, 1998. – 1559 p.
31. Sadker M. P., Sadker D.M. Teachers, School and society. – New-York: McGraw-Hill Ink., 1997. – 633 p.: ill.
32. The Oxford Russian Dictionary: Oxford: Oxford University press, 1977. – 1841 p.

ОСНОВЫ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА В ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЯ ИНФОРМАТИКИ

Ковальская Е.Р.

Аннотация

В статье проанализировано методологические и теоретические основы компетентностного подхода. Приведено структуру и классификацию

Ключевые слова: компетентность, компетенция, компетентностный подход.

BASES OF COMPETENCE APPROACH IN COMPUTER SCIENCE TEACHER TRAINING

Kovalskaya K.

Resume

In the article the analysis of methodological and theoretical bases of competence approach has been made. It is given the structure and classification of **Keywords:** competence, competence approach.